

N:o 103.

Af Herr **P. Staaff**: *Angående norra stambanans riktning.*

Härmedelst vågar jag hos Riksdagen väcka motion rörande den rätta sträckningen af Norra stambanan, i fråga hvarom allt hitintills såväl hos Regeringen som hos Riksdagen en ensidig och — jag vågar med fullkomlig säkerhet påstå det — alldeles origtig föreställning fått göra sig gällande.

Om också denna min vördsamma motion icke skulle lyckas hos Riksdagen vinna önskvärdt afseende, så har jag dock genom densamma förvärfvat det medvetande, att icke hafva underlåtit något af hvad på mig kan ankomma, för att kraftigt protestera mot det för det egentliga Norrlands utveckling och framtid så olycksdigra system, som allt hittills fått i hänsigt till stambanan göra sig gällande, och hvarpå Kongl. Maj:ts nådiga proposition vid denna riksdag synes vilja liksom sätta kronan.

Sedan vid förra årets riksdag det lyckats regeringen att särskilja frågorna om riktningarne för den s. k. Tvärbanan och den s. k. Norra stambanan — ett särskiljande, som jag visserligen icke finner origtigt i och för sig, men dock högst anmärkningsvärdt derföre, att hela det ursprungliga förslaget om bansystemet i Norrland utgått från förutsättningen af ett förment naturligt samband mellan dessa båda särskilda banor, stambanan och tvärbanan — så och ehuru det visserligen tydligen framlyst, att regeringen med detta särskiljande icke afsåg den naturliga konsekvensen derutaf, eller att låta frågan om stambanan icke vidare bero af tvärbanan eller någon viss punkt å densamma, utan att regeringen tvärtom med detta särskiljande afsåg ej endast att lättare genomdrifva den af henne omhuldade tvärbanesträckningen, utan äfven att dymedelst

få liksom ett säkrare fotfäste för sina bemödanden att intvinga Norra stambanan i en rigtning som väl var för henne främmande, men som deremot, i samma mån den gynnade den unionella samfärdseln, skulle bereda provinsen Jemtland en dubbel förmån af både tvärbana och stambana, måste verka till förqväfande af alla anspråk på en naturlig och inkomstgifvande östlig stambana, har dock i allt fall genom detta särskiljande vunnits den för ett opartiskt afgörande af den stora frågan värderika fördelen, att alla de tvistepunkter, som uteslutande rörde rigtningen af Tvärbanan, blifvit ur tvisten om Norra stambanans sträckning utsofrade, så att rörande sistnämnda bana man numera får och måste hålla sig ensamt till sådana omständigheter, som inverka på stambanan och dess lämpligaste läge. I sådant hänseende må det tillåtas mig anmärka, att den Kongl. propositionen icke på något sätt vidrör en enda omständighet, som ens söker bevisa, att rigtningen från Hybo till Ånge skulle vara förmånlig ur allmän norrländsk synpunkt såsom norrländsk stambana, och lika litet någon omständighet, som ådagalägger att linien Hybo—Malungen—Wattjom skulle vara otjenlig såsom stambana för Norrland. Ganska visligt har också Herr Chefen för Civil-departementet nogsamt aktat sig att ingå på något slags försök i dessa afseenden, hvilket försök också skulle hafva varit allt för äfventyrligt. Bemålde Herr Departementschef har också därför inskränkt sin bevisning dertill, att påstå hvad ingen menniska hittills bestridt, eller att af rigtningen till Ånge fördelar skulle tillskyndas Jemtland samt förbindelsen mellan Trondhem och det södra Sverige. Men dessa omständigheter ega icke någon inverkan på bestämmandet af Norra stambanans rigtning, och i detta hänseende lär väl ingenting annat rättvisligen gälla än hänsigten till höjandet af Norrlands odling och industriella förhållanden. Herr Departementschefen synes anse linien Hybo—Torpschammar vara Norrlands östliga stambana. Om den än ligger östligare än linien Hybo—Ånge, så har dock ingen allt hitintills påstått, att denna bana skulle utgöra Norrlands östliga kommunikationsled. I sådant afseende har endast banan Hybo—Malungen—Wattjom, eller den så kallade B-linien, framhållits, ty denna är den enda rigtning, hvaruti en bana som kan bära sig kan läggas; men denna rigtning, som dock är af allt för stor vikt att bära helt lätt förbigås, har Herr Chefen för Civil-departementet sökt omöjliggöra endast med den förklaring, att den icke åsyftade en lämplig förening af de två under arbete varande banorna, utan afser framkallande af en ny i närheten af kusten framgående jernväg genom Helsingland, Medelpad och Ångerman-

land, den der skulle i militäriskt hänseende framkalla svåra anmärkningar; men hvarför denna bansträckning mera skall kallas *ny* än banan Hybo—Ånge, derom lemna oss Herr Chefen för Civil-departementet i fullkomlig okunnighet. Måhända är skälet det, att denna bana icke hitintills fallit Regeringen i smaken, och att det lyckats henne att i uppenbar strid med Riksdagens föreskrift år 1873 förekomma all undersökning från statens sida af någon bana i verkligt östlig riktning; hvarförutan må erinras, att Norra stambanan såsom sådan haft och har en helt annan hufvuduppgift än att utgöra en lämplig förening mellan Hybo och Tvärbanan, den nemligen att lyfta hela Norrland i utveckling, och detta i allmänt fosterländskt intresse.

Att Sverige skulle hafva råd att bygga en stambana uteslutande för strategiska ändamål eller hvad som är det samna att förhindra en eljest välsignelserik bansträckning derföre, att den kan träffas af anmärkningar i militäriskt afseende, torde väl icke vara rimligt att påstå, ty jernvägar byggas icke uteslutande för krigets utan för fredens ändamål.

Det inre landets intressen, sådana de af regeringen uppfattats, hafva redan genom Tvärbanan blifvit i riklig mån tillgodosedda ofvanför Ånge. Det inre land, som skulle genom banan Hybo—Ånge tillgodoses, utgöres numera af en mindre del af Ljusdals socken samt af Ramsjö socken. Ljusdals socken blir äfven af linien Hybo—Malungen tillgodosedd, och hvad Ramsjö socken beträffar, så har denna socken 800 invånare samt ett skattetal af $5\frac{2}{3}$ mantal, men en längd af 3 à 4 mil hvarjemte den saknar alla betydande odlingslägenheter, hvadan någon ens i ringaste måtto afsevärd trafik icke kan vara att mellan Hybo—Ånge påräkna. Deremot skulle i dessa särdeles folktomma trakter banan i och för en betryggad trafik erfordra en mängd bostäder och stationer samt ditförläggande af en särskild hjälptrupp snöskottare, hvilket allt skulle kräfva dryga kostnader, som icke kunde ifrågakomma på den östliga banan Hybo—Malungen—Wattjom. Denna bana genomgår också Helsinglands gamla odlade odalbygd med industri och näringslif samt odlade och odlingsbara samt industriellt utvecklade delar af Medelpad, med hvilka banans Hybo—Ånge omnejd icke kan i något afseende jämföras, trots allt hvad Herr Chefen för Jernvägsbyggnadsstyrelsen anført vid 1875 års riksdag, för att nedsätta ifrågavarande riktning, en omständighet, som åtminstone bekräftar, att den ifrågavarande östliga riktningen ingalunda kan kallas *ny*. Att denna riktning också företer de vackraste lutningsförhållanden och i öfrigt lyckligen uppfyller alla erforderliga vilkor

för en i alla hänseenden lämplig jernvägsbyggnad, torde jag komma i tillfälle att under riksdagens lopp hos höglofliga Stats-Utskottet styrka, likasom också den omständigheten, att denna östliga bana, uppdragen till Ångermanelfven, kommer att utgöra den genaste förbindelsen för öfra Norrland med Stockholm och det sydliga Sverige, visar att denna sträckning också är den för det öfra Norrland lämpligaste och förmånligaste, helst jemväl denna otvifvelaktigt kommer att inom en icke aflägsen framtid framkalla en af orternas befolkning byggd bredspårig bana från Näskott på Tvärbanan mellan riksgränsen och Sundsvall till Ångermanelfven, hvarigenom öfra Norrlands väg till Norge blir den allra genaste.

På grund af allt hvad jag nu anfört och då jag ännu vågar hysa det hopp, att Riksdagen äfven skall sätta svensk landsdels, det stora Norrlands, fördel framför uteslutande norskt och jemtländskt intresse, helst dessa intressen blifvit genom Tvärbanan i hög grad tillgodosedda, vågar jag, öfvertygad som jag är derom, att Norrlands ytterligare tillbakasättande vid läggandet af en norrländsk stambana aldrig kan i en framtid för våra efterkommande försvaras, derföre nu vördsamt föreslå:

det måtte Riksdagen, med afslag å Kongl. Maj:ts proposition beträffande Norra stambanans riktning, förklara, det bör den norrländska stambanan från Hybo fortsättas genom Delsbo, Bjuråkers och Bergsjö socknar till Malungen och derifrån vidare till Wattjom eller annan lämplig punkt för öfvergången af Indalselfven, för att sedermera i sinom tid fortsättas till lämplig plats vid Ångermanelfven eller, om icke i frågans närvarande skick sådant kan bifallas, besluta:

att med stambaneriktningens bestämmande för Hybo må anstå till nästa års riksdag, derförinnan den på enskild väg föranstaltade undersökning af denna jernvägssträckning kan hinna behörigen afslutas och af vederbörande granskas.

Om remiss till Höglofliga Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1877.

Pehr Staaff.